

Ewa Rowińska-Zakrzewska, Zofia Zwolska

Życie rodzinne i zawodowe Stelli Fronczak

Forum Bibliotek Medycznych 7/2 (14), 420-451

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prof. dr hab. Ewa Rowińska-Zakrzewska

Prof. dr hab. Zofia Zwolska

Warszawa – IGiCHP

ŻYCIE RODZINNE I ZAWODOWE STELLI FRONCZAK

Moja znajomość z Panią Stellą Fronczak jest bardzo długa, tak długa jak jej praca w Instytucie Gruźlicy, gdyż prawie w tym samym czasie, 60 lat temu, zaczęłyśmy pracę w tej samej instytucji.

Zawdzięczam Jej bardzo wiele, bo praktycznie, choć w sposób anonimowy, jest współautorką większość moich prac naukowych, podobnie jak prac większości innych pracowników Instytutu Gruźlicy i wielu innych osób, których zainteresowania wiązały się w jakikolwiek sposób z chorobami ptuc lub z historią naszego szpitala.

Dlatego też z prawdziwą przyjemnością podjęłam się przedstawienia krótkiego życiorysu Pani Stelli i przebiegu jej pracy zawodowej.

Pewnym wyrazem wdzięczności części pracowników naukowych jest zestaw prac, w których znajdują się dedykacje z podziękowaniami dla Pani Stelli.

- Podstawy pierwotnej profilaktyki żyłnej choroby zakrzepowo-zatorowej – **prof. Tomkowskiego i prof. Hajduka**
- Ocena wskazań dla wczesnej ekstubacji chorych po zabiegach kardiochirurgicznych – **dr Teresy Partyki**
- Rozprawa habilitacyjna pt. Zachowanie się enkefalin oraz wybranych neuropeptydów regulujących metabolizm u dzieci chorych na astmę oskrzelową – **doc. Zbigniewa Dońca**
- Artykuł „Bronchial asthma and obesity” – **tego samego autora**
- „Szpital dobrej woli – szpital Wolski w latach 1939-1945”
- Gruźlica dziecięca – podręcznik pod red. **Doc. Ziółkowskiego**
- „Leczenie w chorobach układu oddechowego – autorstwa **dr n.med. Anny Doboszyńskiej, lek. Doroty Brzostek**
- Astma u młodzieży i dorosłych – **prof. dr med. Wacław Droszcz**
- Robert Koch – twórca bakteriologii chorób zakaźnych – **prof. dr med. hab. Zofii Zwolskiej**

Rodzinne korzenie Pani Stelli Fronczak związane są ze wschodnimi rubieżami dawnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Jeden z jej dziadków, Hieronim Medyna miał majątek liczący 370 hektarów w Guberni Wołyńskiej, drugi Maksymilian Lewicki był koneserem i zbieraczem sztuki, mieszkał w Kijowie.

Dziadkowie Stelli ze strony matki - Hieronim i Janina Medynowie

Babcia Janina Medynowa z córką Ireną (mamą Stelli)
u góry Hieronim Medyna

Dziadek Stelli Hieronim Medyna z synem Czesławem
i córką Ireną

Irena Kozłowska-Lewicka (mama Stelli)

Rodzina Pani Stelli doznała znacznych represji okresie porewolucyjnym Związku Radzieckiego. Jej dziadkowie zostali wyrzuceni z majątku, ponadto nie wyrażono zgody na ich zamieszkanie u byłych pracowników. Jej matka z bratem i z babcią zamieszkali w Kijowie, gdzie urodziła się Pani Stella.

Jej ojciec został podejrzany o spisek, aresztowany i wysłany na budowę kanału Moskwa-Wołga. Nigdy więcej nie miała z kim kontaktu.

Ojciec ojca dostał się do obozu w Ksyłordzie.

Część dalszej rodziny Pani Stelli po 1920 roku wyjechała do Polski. W późniejszym okresie takie wyjazdy wiązały się z dużymi trudnościami.

W 1934 roku udało się jednak wyjechać bratu matki i babci, a w 1936 roku Pani Stelli i jej matce. Stało się to dzięki otrzymaniu zaproszenia i wstawiennictwie ze strony żony Gorkiego, Pani Jekaterini Pawłownei Pieszkowej.

Mała Stella

Mama Irena z dziećmi Olkiem i Stellą

W Polsce Pani Stella chodziła do szkoły.

W 1949 roku zdała maturę w Gimnazjum im. Stefanii Sempołowskiej.

Zdawała na medycynę. Mimo dobrego wyniku nie przyjęto jej na studia z uwagi na „niekorzystną orientację polityczną”.

W tym okresie długo chorowała, miała zapalenie osierdzia, powstała wada serca.

Stella w szkole

W latach 1950-1953 Pani Stella pracowała w Bibliotece Narodowej, gdzie poznała bardzo dokładnie pracę bibliotekarki.

W 1953 roku Pani Stella rozpoczęła pracę w Bibliotece Instytutu Gruźlicy (dawniej Szpitalu Wolskim) na Płockiej.

Biblioteka w tym czasie nie miała własnego pomieszczenia, mieściła się kątem na oddziale chorób płuc w sąsiedztwie archiwum historii chorób.

Początki pracy lata 1950-te

W pracy

W końcu lat pięćdziesiątych dzięki staraniom ówczesnego dyrektora Instytutu Pani profesor Janiny Misiewicz, dokonano rozbudowy Instytutu stawiając nowe skrzydło.

Biblioteka otrzymała w nim swoją przestrzeń w której znajduje się do dziś, obejmującą około 200 m².

W Bibliotece IGICHP

W kolejnych latach biblioteka uzyskała dostęp do „Current list of Medical Literature”, późniejszego „Index Medicus”, początkowo w formie książkowej a następnie w internecie.

Pani Stella rozwijając swoje zainteresowania medycyną zaczęła gromadzić wiadomości z różnych jej dziedzin. Koncentrowała się na zagadnieniach związanych z chorobami płuc oraz z historią, w szczególności Szpitala Wolskiego - Instytutu Gruźlicy.

Każdy kto odwiedzał bibliotekę musiał dokładnie powiedzieć Pani Stelli czego poszukuje i czym się interesuje. Z tych wiadomości Pani Stella układała sobie wykaz tematów najbardziej istotnych dla pracy Instytutu.

Z pracy tej powstawały jej sławne „teczki” poświęcone poszczególnym zagadnieniom. Zawierały one odbite pierwsze strony artykułów dotyczących wybranej dziedziny.

Pani Stella w poszukiwaniu materiału do swoich teczek nie ograniczała się do czasopism prenumerowanych przez Instytut. Poszukiwała informacji dotyczących poszczególnych dziedzin w internecie.

Aktualnie dwie wielkie szafy są wypełnione teczkami dotyczącymi przeróżnych tematów.

Nasza biblioteka pełna teczek i skoroszytów i nasza Stella

Są wśród nich tematy ogólne, takie jak „nowotwory”, „gruźlica”, „mykobakteriozy”, „śródmiąższowe choroby płuc”, „choroba zakrzepowo-zatorowa”, „zapalenia naczyń”, jak również bardzo szczegółowe, jak np. „chylothorax”, „Bal”, „ropień płuca”, „Zespół Wegenera”, „sklerdermia”, „Thymoma” czy „Zespół Sjogrena”.

Teczki szczegółowe są zwykle wynikiem poszukiwań piśmiennictwa do jednego z licznych opracowań przygotowywanych przez pracowników Instytutu lub osób z innych instytucji zajmujących się medycyną, które pojawiają się prosząc o pomoc Panią Stellę.

Biblioteka przez wiele lat pełniła nie tylko rolę „świątyni wiedzy”, ale również miejsca gdzie odbywały się spotkania po uzyskaniu przez poszczególne osoby stopni doktorów medycyny czy też docentów.

W spotkaniach tych uczestniczyli członkowie Rady Naukowej, która przyznawała stopnie, recenzenci, jubilaci oraz grona ich znajomych i rodzin. Pani Stella pełniła rolę gospodyni tych spotkań.

Pani Stella pracowała również społecznie. W Radzie Zakładowej pełniła funkcję „kulturalno-oświatowej”. W ramach tej pracy organizowała bale Instytutu Gruźlicy oraz wycieczki na terenie Polski, rozprawdzała bilety do teatrów i na koncerty. Aktualnie bierze udział w przygotowywaniu zdjęć do filmu dotyczącego historii ludzi przebywających w więzieniu „na Pawiaku” w okresie okupacji hitlerowskiej.

Bal w Sali Kongresowej w szalonym tańcu
z dr. Kaziem Traczykiem...

... dr. Janem Ciszkiem...

I dr. Zbigniewem Bednarskim

Na Mazurach z Leszkiem Radwanem i kolegami

Stella jako modelka w muzeum etnograficznym

Pani Stella w przebiegu swojej pracy zawodowej otrzymała szereg odznaczeń.:

1973 r. - odznaka za wzorową pracę w służbie zdrowia.

1978 r. - Złoty Krzyż Zasługi

1994 r. - medal 40-lecia Polski Ludowej

1998 r. - Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski

2014 r. - medal Towarzystwa Badań Naukowych nad Gruźlicą z okazji 80-lecia tego Towarzystwa.

Mimo tak aktywnego życia społecznego i zawodowego Pani Stella miała również bardzo udane i szczęśliwe życie osobiste.

W roku 1951 wyszła za mąż za Władysława Andrzeja Fronczaka, urodziła dwie córki, jest szczęśliwą babcią 6 wnucząt i jednej prawnuczki.

Rodzina - z mężem

Życie rodzinne

Życie rodzinne

Córki (2) wnuki (6-cioro) i prawnuczka (1)

Podsumowaniem działalności Pani Stelli może być list, który otrzymała po konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Uczelni Medycznych:

„Jest Pani nestorką naszego środowiska.

Na Pani oczach i przy Pani udziale polskie bibliotekarstwo medyczne przeszło od ery ołówka i kartonika w szufladce katalogu do szeroko dostępnej wirtualnej rzeczywistości. Należy Pani do tych szczęśliwych osób, które wzięły udział w pasjonującej metamorfozie stale się ucząc, rozwijając i dokładając do tych zmian także swoją, jakże cenną, cegiełkę. „

Nasza biblioteka i nasza Stella dzisiaj

Nasza biblioteka pełna książek i kwiatów

Portret prof. dr hab. Janiny Misiewicz

Portret prof. dr hab. Leona Manteuffla-Szoego

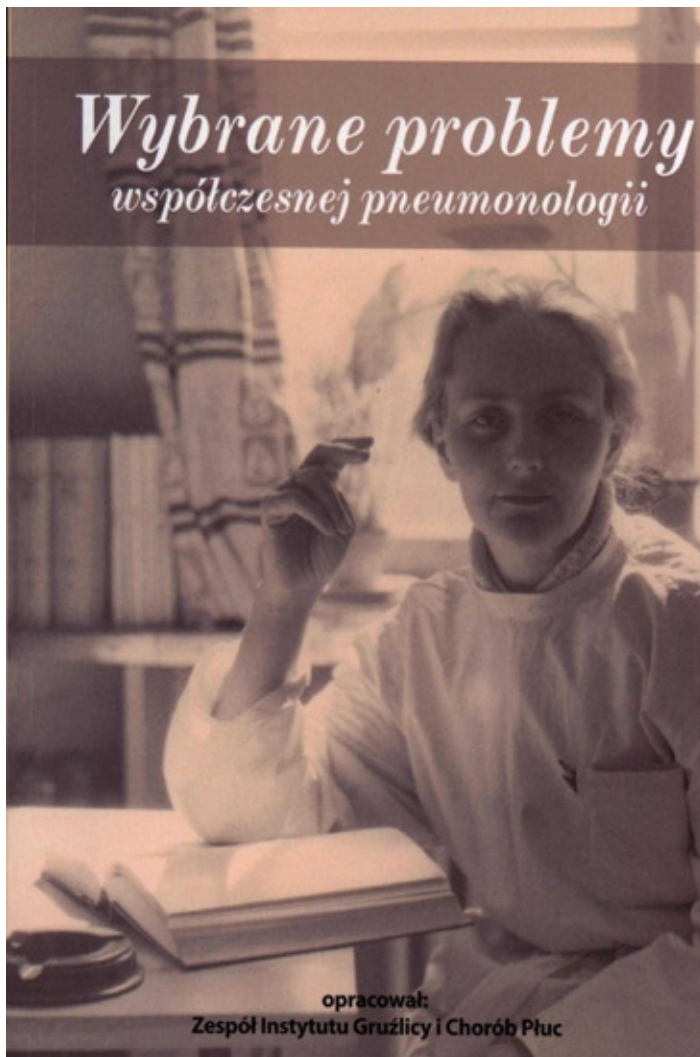

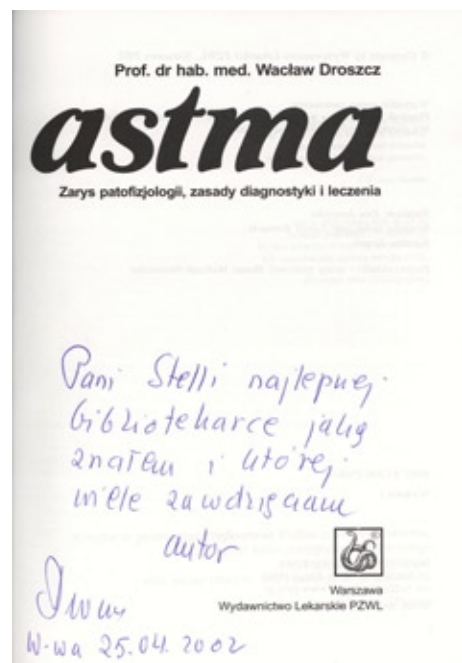
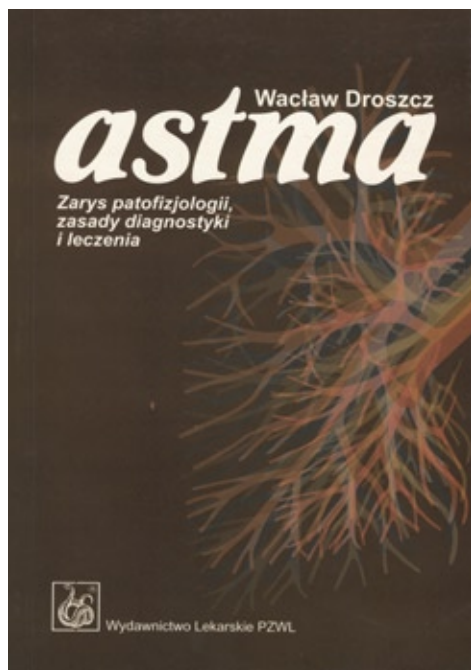
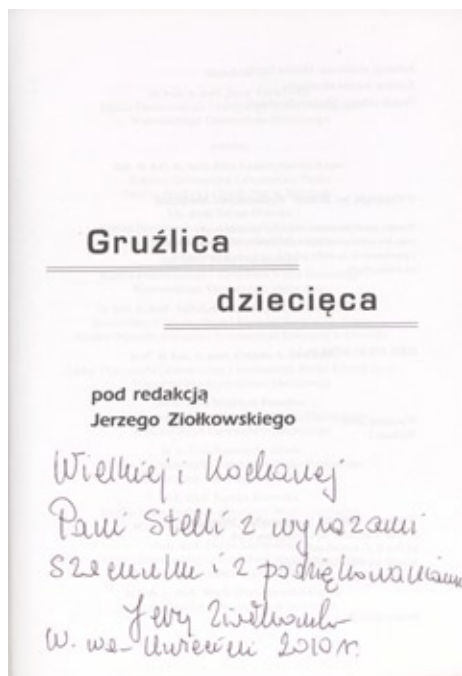

Okladki, karty tytułowe, dedykacje

Zdjęcie na okładce:

Stella Fronczak - kierownik Biblioteki Naukowej Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie. W 2013 roku Pani Stella obchodziła 60-lecie pracy w bibliotece. Publikowane zdjęcie zajęło I miejsce w ogólnopolskim konkursie fotograficznym ZG ZZPSZ w 1962 roku (autorka zdjęcia: Maria Trzcńska).

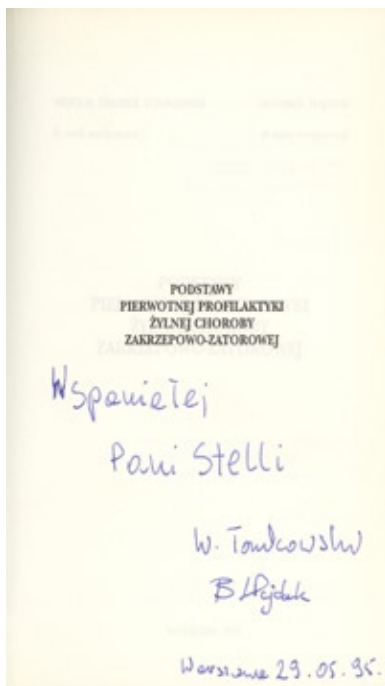

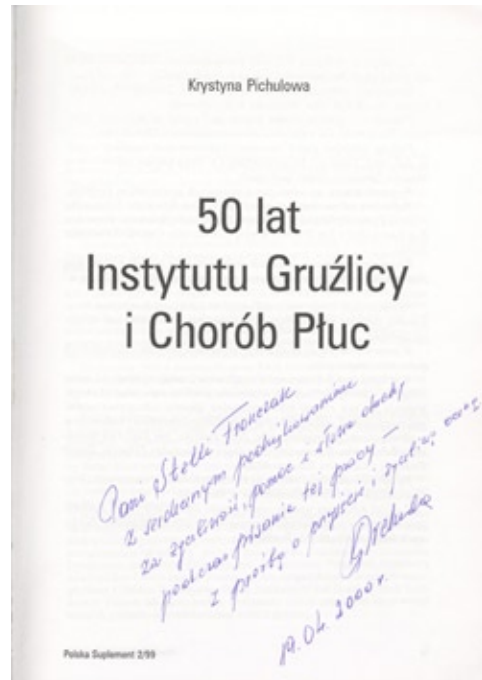
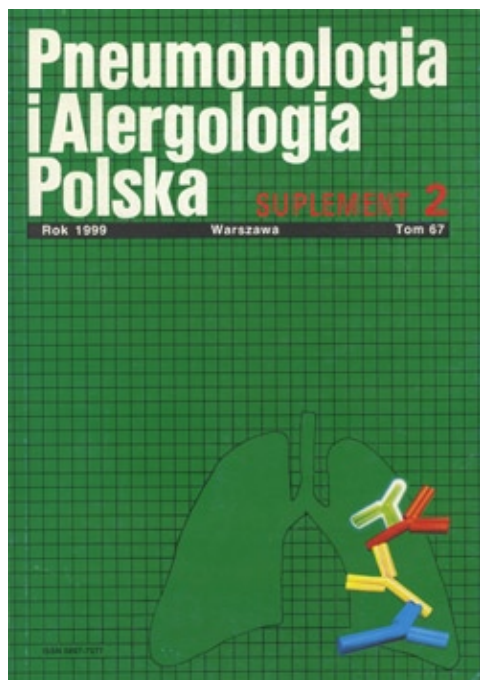
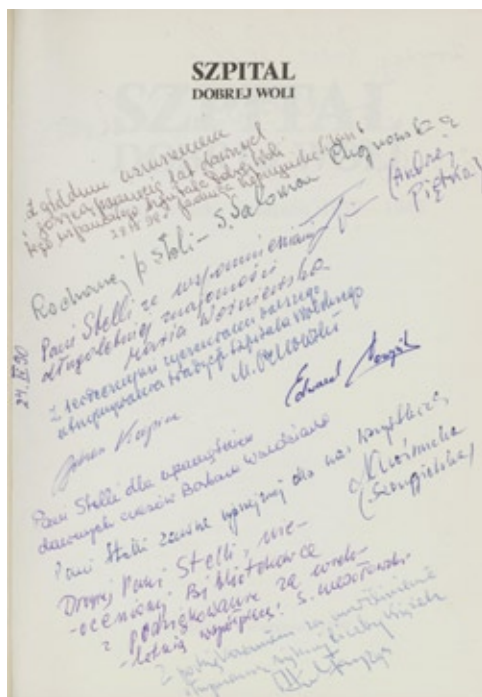
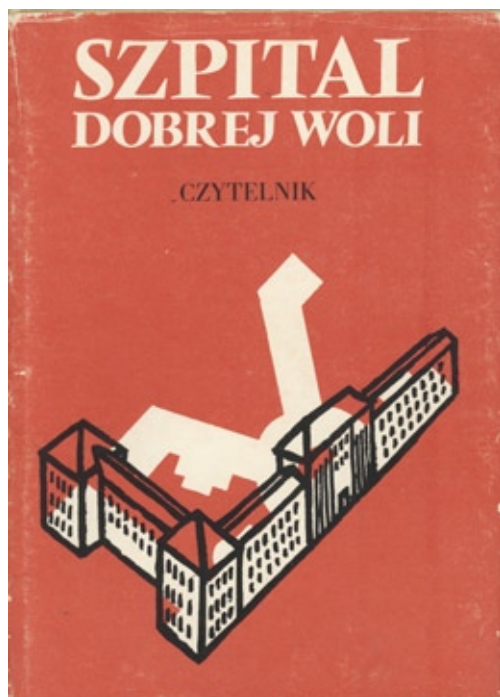

Prawdziwemu Przyjacielowi Lekarzy
i Książki Medycznej -

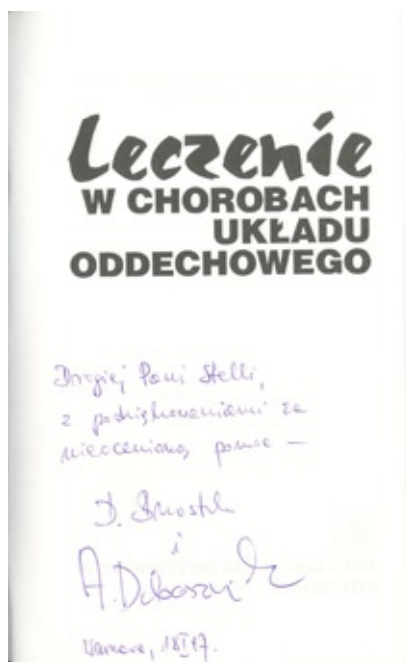
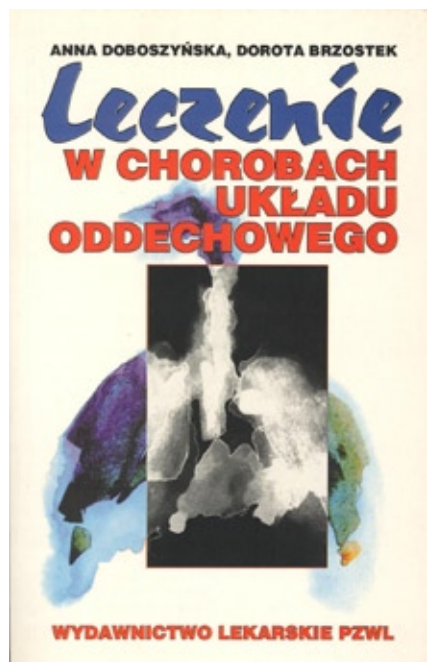
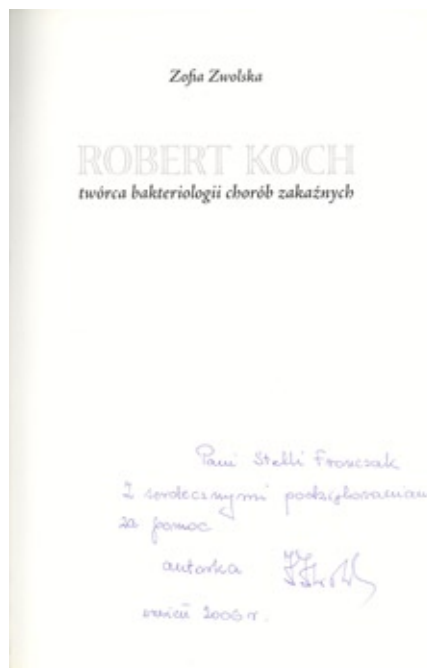
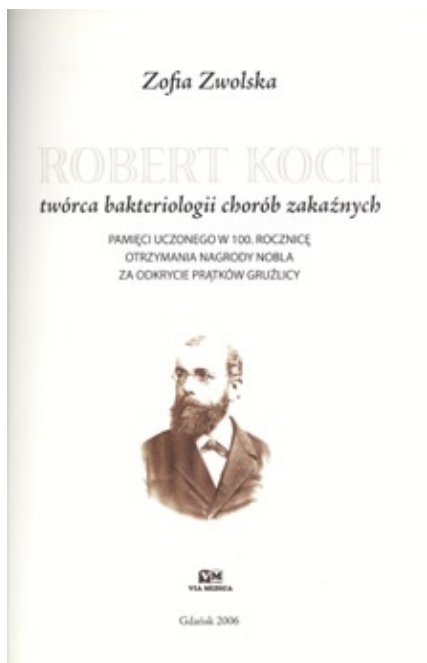
Pani Stelli Fronczak - Dyrektorowi
Biblioteki Naukowej Instytutu Gruźlicy
i Chorób Płuc z prośbą o przyjęcie
tej książki jako wyrazu szacunku
i podziwu dla Jej kompetencji

K. Sutek

TERESA PARTVKA

OCENA WSKAZAŃ DO WCZESNEJ EKSTUBACJI
CHORYCH PO ZABIEGACH KARDIOCHIRURGICZNYCH

PRACA NA STOPIEŃ DOKTORA NAUK MEDYCZNYCH

PROMOTOR: Doc. dr hab. n. med. KAZIMIERZ SUWAŃSKI

RECENZENCI: Prof. dr hab. n. med. ALICJA IWASZKIEWICZ
Prof. dr hab. n. med. STANISŁAW WÓŚ

INSTYTUT KARDIOLOGII
WARSZAWA 1999

D-94

Podziękowania :

Autorka pracy dziękuje :

Panu Doc. dr hab. n. med. Kazimierzowi Sewalickiemu Kierownikowi II Kliniki
Kardiologii Instytutu Kardiologii w Warszawie za umożliwienie wykonania badań i
napisanie tej rozprawy, stały nadzór naukowy i dopięgnięcie w przezwyciężaniu
codziennych trudności.

Panu Prof. dr hab. n. med. Wacławowi Siskowiakowi za cenne uwagi udzielane w
czasie pisania pracy.

Panu dr n. przyrodniczych Witoldowi Kapłanowi oraz Pani mgr Danucie
Szczerbińskiej z Zakładu Epidemiologii i Profilaktyki Chorób Układu Krążenia
Instytutu Kardiologii w Warszawie za pomoc w opracowaniu ankiety, sporządzaniu
i opracowaniu danych w statystycznej części pracy.

Pani Stelli Fronczak Kierowniczce Biblioteki Instytutu Gnałicy i jej Zespołowi za
wieloletnią współpracę, cierpliwość i bezcenną pomoc w poszukiwaniu piśmiennictwa.

Katarzyna Miłana Broczek

Ocena układu oddechowego
u sztalaków

Praca na stopień naukowy doktora nauk medycznych

Zakład Geriatrii Klinicznej
Akademii Medycznej w Warszawie

Promotor: Prof. dr hab. med. Krzysztof Gałęs

Warszawa, 2004

Składam serdeczne podziękowania następującym osobom:

Zespołowi Międzynarodowego Instytutu Biologii Molekularnej i Komórkowej w
Warszawie:

Prof. dr hab. med. Jackowi Kaźmierkowi
za umożliwienie mi współpracy w Programie Badania Polskich
Sztalaków,

Dr n. biol. Małgorzacie Mossakowskiej
za nieocenioną pomoc w realizacji pracy badawczej
i opracowywaniu jej wyników,

Lek. Małgorzacie Kapuści - Urbańskiej
za wspólne doświadczenia zdobywane dzięki wizytom u Sztalaków,

Prof. dr hab. med. Wacławowi Dronczyńskowi
za rozbudzenie we mnie zainteresowania pneumologia,

Prof. dr hab. med. Krzysztofowi Gałęsowi
za stworzenie doskonałych warunków do realizacji pracy

Pani Agnieszce Pruszyńskiej z Polskiego Towarzystwa Higienicznego
oraz

Pani Stelli Fronczak wraz z zespołem Biblioteki Instytutu Gnałicy i Chorób Płuc
za pomoc w gromadzeniu materiałów źródłowych

*Z serdeczną wdzięcznością kieruję myśli ku wszystkim Osobom
Szalakiom, które miałam zaszczyt i przyjemność odwiedzić,
dziękuję im za otwartość i dzielenie się mądrością życiową.*

Katarzyna Miłana Broczek

Warszawa, kwiecień 2004 r.

200